

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Metka Kisilak

Dekonstrukcija koncepta čistega razmerja

Diplomsko delo

Ljubljana, 2018

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Metka Kisilak

Mentorica: doc. dr. Marjeta Mencin-Čeplak

Dekonstrukcija koncepta čistega razmerja

Diplomsko delo

Ljubljana, 2018

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem mentorici doc. dr. Marjeti Mencin-Čeplak za vso pomoč in spodbudo pri zasnovi in ustvarjanju diplomskega dela ter Fakulteti za družbene vede za znanje in izkušnje.

Zahvala moji družini za oporo in razumevanje v času študija.

Hvala mag. Gordani Možini, ki je z lektoriranjem poudarila lepoto slovenskega jezika.

Dekonstrukcija koncepta čistega razmerja

Danes se za intimno-partnersko zvezo ljudje odločajo glede na svoje želje in potrebe. "Čisto razmerje", o katerem je govoril Giddens, je ločilo seksualnost od reprodukcije, spremenil se je tudi odnos med partnerjema. Iz tradicionalne hierarhične družine se je partnerstvo preobrazilo v partnerstvo, kjer imata oba partnerja enakovredne možnosti sodelovanja. Ekonomska neodvisnost posameznikov in posameznic ter iskanje lastne sreče, sta postala prioriteta v ustvarjanju življenjskih poti. Danes velja prepričanje oz. načelo, da je vsak posameznik oz. posameznica sam/a odgovoren/a za svojo srečo. Zmanjšal se je tudi pritisk družbenih pričakovanj, kar pomeni, da je v pozni moderni zahodni družbi, prisotna vse večja stopnja individualizacije, kar velja tudi za izbiro partnerja, ozirom partnerke in obliko razmerja. Partnersko razmerje kot tako, danes ni več družbena prisila ali nuja, temveč svobodna izbira vsakega posameznika. Moški in ženske si prizadevajo k vse bolj enakopravni porazdelitvi dela, hkrati živijo v prepričanju, da to tudi dosegaajo. S pomočjo pol-strukturiranih kvalitativnih intervjujev raznospolnih parov, sem skušala ugotoviti, ali te trditve tudi držijo.

Ključne besede: čisto razmerje, partnersko razmerje, delitev dela.

Deconstruction of the notion of pure relationship

Nowadays, we choose intimate relationships based on our wishes and needs. The "pure relationship" as Giddens names it, has separated sexuality from reproduction and transformed the relationship between two partners. From the traditional hierarchically organised partnership, family has changed, so that both spouses have equal possibilities for cooperation. Financial independence of individuals and search of personal happiness have become a priority in paving our life journey. It is commonly believed that everyone is responsible for their own happiness. At the same time, the pressure of society's expectations has decreased. and the level of individualisation in postmodern western society is rising, which can also be seen in the area of choosing one's partner and the form of their partnership. In addition, partnership has become a free choice of every individual, rather than a social necessity or even constraint. Men and women strive to share work and believe they are successful at it. The aim of the thesis is to validate these statements by means of half-structured qualitative interviews of heterosexual couples.

Keywords: pure relationship, intimate relationship, work sharing.

KAZALO

1 UVOD	5
2 INTIMNO-PARTNERSKA RAZMERJA V POZNI MODERNI	6
2.1 Družbene spremembe v pozni moderni	6
2.2 Spolne neenakosti na področju neplačanega dela	7
2.3 Giddensov koncept čistega razmerja	9
3 KRITIKE NA GIDDENSOV MODEL ČISTEGA RAZMERJA	11
4 EMPIRIČNI DEL	13
4.1 Metodologija	13
4.2 Prvi sklop	15
4.3 Drugi sklop	18
5 RAZPRAVA	21
6 SKLEP	23
7 VIRI	24
PRILOGA A: Intervju	26

1 UVOD

“V predmoderni Evropi so večino zakonskih zvez sklenili na podlagi pogodbe in ne na temelju medsebojne spolne privlačnosti, temveč na temelju ekonomskih okoliščin” (Giddens, 2000, str. 45). V tradicionalni družbi je bil življenjski potek ljudi standardiziran. Posameznice in posamezniki so sledili svoji generaciji in prehodom, ki so bile značilne za določeno generacijo (Kuhar in Ule, 2003, str. 19). Družbeni normativi in pritiski s strani družbe so se do danes močno zmanjšali, kar pomeni, da je v postmoderni zahodni družbi prisotna vse večja stopnja individualizacije, ekonomske neodvisnosti in možnost svobodne izbire, kar velja tudi za izbiro partnerja oz. partnerke in obliko razmerja. Samo partnersko razmerje je danes postala svobodna izbira vsakega posameznika, kar pomeni, da ni več družbena nuja ali (eksplicitna in neposredna) prisila.

V svoji diplomski nalogi sem obravnavala partnerska razmerja v pozni moderni, pri čemer izhajam iz Giddensovega koncepta “čistega razmerja”. Giddens govori o idealno tipskem razmerju, kjer je seksualnost ločena od reprodukcije in kjer sta oba partnerja enakovredna. Osnovna značilnost tega razmerja je, da traja tako dolgo, kakor dolgo sta se oba partnerja pripravljena truditi. Ko tega več ne želita, ga lahko po mirni volji prekineta in nadaljujeta svoje življenje. V svojem delu sem zajela tudi kritike tega koncepta, torej pomanjkljivosti, na katere Giddens ni bil pozoren.

Da bi dobila karseda realno predstavo, ali Giddensova teorija o intimno-partnerskih razmerjih velja tudi v praksi, sem naredila tudi pol-strukturirane intervjuje. Osredotočila sem se na vsebino razmerja in situacije vsakdanjega življenja, torej kako posameznice in posamezniki ocenjuje spremembe v svojem življenju potem, ko so vstopili v partnersko zvezo (omejujem se na raznospolna intimno-partnerska razmerja). Veliko pozornost pa sem posvetila tudi delitvi dela. Ker je danes vse več govora o enakopravnejši delitvi med spoloma, me je zanimalo, v kolikšni meri to velja za intervjuvanke in intervjuvance.

2 INTIMNO-PARTNERSKA RAZMERJA V POZNI MODERNI

2.1 Družbene spremembe v pozni moderni

V času, ko so bile ženske množično izključene iz trga delovne sile, je bila zanje značilna primarna vloga gospodinje, žene ter matere. Ženske so bile ekonomsko odvisne od svojega “vzdrževalca”, ki je imel nad njo oblastniški položaj, kar pa posledično pomeni, da niso smele uveljavljati svoje volje. Praktično je za žensko bila izključena možnost, da bi se uveljavljala kot ustvarjalka svojih razmer in posledično nosilka svoje usode. Ženska je bila predvsem zaradi ekonomske odvisnosti prisiljena prevzeti status zakonske žene in se podrediti svojemu možu. Tak položaj je bil družbeno sprejemljiv in dopusten (Jogan, 1990).

Prva in druga svetovna vojna sta naredili preobrat, saj sta zahtevali več ženske delovne sile. V 20. stoletju so tako ženske vstopile v javno življenje, procese izobraževanja in na trg dela, kar je bila pomembna družbena sprememba (Hrženjak, 2007, str. 30).

Do danes se je tako družbeni položaj žensk močno spremenil, saj so postale ekonomsko samostojnejše in aktivne v javnem življenju, tako da vloga žene, gospodinje in matere niso več njihove edine družbene vloge; marsikatera ženska pa se jim tudi zavestno odpove. Zakonska zveza zanje ne predstavlja več neke nuje, temveč je (oz. naj bi bila) običajno izraz ljubezni. Lahko bi sklepali, da bosta imela partnerja zaradi svobodne odločitve več možnosti za srečen zakon, vendar pa je realno stanje popolnoma nasprotno: vse več ljudi si želi pobegniti iz zakona (Beck in Beck-Gernsheim, 2006, str. 94). Stereotipi moškosti in ženskosti vsaj na prvi pogled izginjajo ali se vsaj spreminjajo, spolne vloge pa se na novo opredeljujejo. Slednje tako pomeni, da je življenje postalo negotovo, saj nikoli ne moreš zagotovo vedeti, s kom in na kakšen način boš preživel preostanek življenja.

Ekonomska neodvisnost obeh partnerjev vpliva tudi na povečano stopnjo medsebojnega zaupanja in spoštovanja partnerjev. Ljubezen, zaupanje, medsebojno spoštovanje, strpnost in razumevanje pa so danes poglaviti kriteriji za partnersko zvezo. Ženske in moški imajo od svojih partnerjev večja pričakovanja, kar pomeni tudi vedno nova tveganja, saj je možnost, da bodo razočarani, večja. V današnji “rizični” družbi nikoli ne moreš zagotovo vedeti, kaj pričakovati. Slednje pomeni, da danes več ne moremo govoriti o zavezanosti do smrti, ampak zavezanost do takrat, kot bodo stvari šle dobro (Ule in Kuhar, 2003, str. 51).

Glede na vse večjo svobodo kreiranja življenjskih poti, bi bilo smiselno trditi, da se bo enakopravnost med spoloma poznala na vseh področjih vsakdanjega življenja. Vendar pa temu ni tako. Ženske se kljub prizadevanju po enakopravnosti še vedno podredijo in opravljajo večji del gospodinjskega dela.

2.2 Spolne neenakosti na področju neplačanega dela

Povečan dostop žensk do izobraževanja in posledično ekonomske neodvisnosti na eni strani, vplivajo na povečano stopnjo razvez, padanje rodnosti in povečanje števila enostarševskih družin, na drugi strani pa imajo ženske še vedno slabše zaposlitvene pogoje v primerjavi z moškimi. Razlogi za to tičijo tudi v neenaki delitvi neplačanega dela v družbi, saj večino tega opravijo ženske (Hanžek, Javornik in Gregorčič, 1999, str. 96 v Černigoj, 2000, str. 36)¹.

Krščanstvo uči, da naj bi ženska morala plačevati zaradi Evinega greha, češ da je bila namreč ona tista, ki je povedla Adama v smrt. Spolna delitev dela, kjer je ženski vloga gospodinje, matere in žene pripisana kot naravna, ima veliko podporo v religiji. Upad vpliva religioznosti je olajšal preobrazbo patriarhalne družine, ob enem pa se je spremenila tudi vsebina in kakovost partnerskega ter družinskega odnosa (Jogan, 1986). Vse večja enakopravnost med spoloma naj bi prinesla sožitje med partnerjema.

Na eni strani so ženske danes izobražene, vstopile so na trg dela in s tem postale ekonomsko neodvisne od svojega partnerja, kar posledično pomeni, da imajo večjo svobodo pri sprejemanju življenjskih odločitev. Vendar se pa tu pojavi problem, kako uskladiti plačano delo z družino in starševstvom. Že z rojstvom otrok ženske namreč prevzamejo večino gospodinjskega dela in skrbi za otroke, pa čeprav po drugi strani ohranijo tudi svojo zaposlitev (Ule in Kuhar, 2003). Čeprav imajo danes ženske zaposlitev in si ustvarjajo svoj vir dohodka, pa so po drugi strani povprečno manj plačane kot moški, čeprav opravljajo isto dejavnost. V zvezi z razlikami na področju plačanega dela naj omenimo le podatek Statističnega urada Republike Slovenije za leto 2016, da je povprečna mesečna bruto plača ženske za 3,3 % nižja od povprečja, povprečna mesečna plača moškega pa za 2,8 % višja od povprečja (Statistični urad Republike Slovenije, 2016). Pa vendar so razlike v plačah v Evropski Uniji najmanjše v Sloveniji, saj Evropski statistični urad Eurostat nakazuje, da so v letu 2013 ženske zaslužile kar 16,4 % manj kot moški.

¹ Hanžek, M., Javornik, J., Gregorčič, M. (ur.). (1999). *Poročilo o človekovem razvoju - Slovenija 1999*. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj in United Nations Development Programm.

Največje razlike v plači med spoloma so v Estoniji (29,9 %), najmanjše pa v Republiki Sloveniji (3,2 %) in na Malti (5,1 %) (Eurostat, 2015).

Ugotovitve za Republiko Slovenijo kažejo, da se moški v domača dela vključujejo postopoma ter raje opravljajo tista domača dela, ki so zanje bolj zaželjena in prijetna. Kar zadeva varstvo otrok, se moški tako recimo raje ukvarjajo z dejavnostmi, ki prinašajo več osebnega zadovoljstva, to pa je denimo igranje z otroki, izleti, sprehodi ipd.. Manj prijetna skrb, recimo skrb za bolnega otroka pa še vedno ostaja dolžnost ženske. Razlike med delitvijo dela doma se kažejo že tudi v tem, da ženske opravljajo dela, ki morajo biti opravljena vsakodnevno (kuhanje, čiščenje ipd.), medtem ko moški opravljajo dela, ki zadevajo popravila v hiši, skrbi za avto ipd. (Hrženjak, 2007, str. 25). Ženske v družini opravljajo tudi večino odnosnega dela, kar pomeni, da skrbijo za dobro počutje družinskih članov, pogosteje se tudi vživijo v druge ljudi, njihove težave in počutja (Švab, 2001).

Ženske imajo tako vlogo organizatork, samo vključevanje moških v gospodinjstva dela pa je praviloma razumljena kot bolj kot podpora partnerki. Družinsko delo v Sloveniji je tako še vedno spolno določeno, spremembe na tem področju se izražajo zgolj v spreminjanju identitet ter subjektivnih vrednot. Hochschild navaja, da delitev družinskega dela še vedno ostaja enaka, spremenilo se je le mišljenje ljudi. Večina parov v raziskavah navaja, da želijo slediti enakopravnejši delitvi dela in so hkrati tudi prepričani, da v praksi k temu tudi stremijo (Hochschild, 1997, str. 20 v Renner, Sednak, Švab in Urek, 2006, str. 83)².

Posledica vse večje enakopravnosti med spoloma in emancipacija žensk se kaže tudi v spremembah v partnerskem odnosu. Ženske stremijo za svojimi željami, v odnosu od partnerja ne pričakujejo ekonomske podpore, ampak si želijo ljubezen, podporo in enakopravnost, vendar se hkrati pogosto podredijo tradicionalni vlogi v družinski sferi.

² Hochschild, A. (1997). *The Second Shift*. New York: Avon Books.

2.3 Giddensov koncept čistega razmerja

Giddens čista razmerja opredeljuje kot relativno avtonomna razmerja, ki niso objekt pritiskov družbenega okolja in ekonomskih razmer in ki so sama sebi namen: dve osebi vstopita v socialni stik zaradi stika samega in ta traja le pod pogojem, da je obojestransko zadovoljivo (Giddens, 2000, str. 64). Taka razmerja so po Giddensu odprta in fleksibilna, temeljijo na intimnosti, kar pomeni, da zahtevajo sposobnosti biti zaupljiv in biti vreden zaupanja. Ključni razlogi za obstoj zveze so torej svobodna izbira, ljubezen, enakopravnost, avtonomija in nenehna komunikacija med partnerjema. Trajanje razmerja je odvisno od tega, koliko sta oba partnerja pripravljena vlagati v odnos ter koliko sta odprta in intimna drug z drugim. Taka razmerja niso samoumevno "naravno stanje", ampak so razmerja, ki trajajo le, če se mu zavežeta oba partnerja. Slednje pomeni, da posameznik oz. posameznica, ki se brez zadržkov zaveže, tvega, da bo oškodovan/a, če bi se razmerje razdrlo. Čisto razmerje je cilj sam po sebi in ne sredstvo za doseg drugih potreb partnerjev. Ko enega od partnerjev razmerje več ne zadovoljuje, ga lahko takoj prekine (Giddens, 2000).

Giddens čisto razmerje pojasnjuje s pojavi detradicionalizacije, kar pomeni, da se spreminjajo zasebnosti v pozno modernih družbah, pluralizacija načinov družinskega življenja ter odmik od tradicionalne patriarhalne družine z ekonomsko in emocionalno nadvlado moškega. Posledice detradicionalizacije se kažejo z zmanjševanjem pomena zakonske zveze, z zmanjševanjem števila porok in z večanjem števila razvez. Prej sta bila ljubezen in spolnost povezana z zakonsko zvezo, danes pa se za večino družbenih skupin zakonska zveza spreminja v čisto razmerje (Giddens, 2000). Glede na statistiko, kot ugotavlja Alenka Švab, v pozni moderni narašča število enostarševskih družin, število porok upada, narašča število razvez zakonskih zvez, zvišuje se starost ob prvi poroki, po drugi strani pa se zmanjšuje število družinskih članov. Razlogov za to je več, najpomembnejša sta višja stopnja izobrazbe ter večji delež zaposlenosti žensk, rodnostne spremembe pa so povezane tudi z izboljšano ponudbo kontracepcije (Švab, 2001, str. 59–67).

Kot idealno partnersko razmerje je dolgo časa veljala romantična ljubezen, ki je bila usmerjena v prihodnost ter bila povezana s spolnostjo in z vstopom v zakonsko zvezo. Glede na spol je bila vedno neuravnotežena in je bila, kar zadeva moč, preveč izkrivljena, saj so ženske zaradi sanj o romantični ljubezni in ekonomski preskrbljenosti pristajale na gospodinjsko podrejenost. Koncept take ljubezni se je začel rušiti s pojavi detradicionalizacije, saj so ženske postajale enakopravnejše (Giddens, 2000).

Z vzponom koncepta čiste ljubezni se je začelo tudi prestrukturiranje intimnosti – Giddens (2000) govori o sotočni ljubezni. Ta za razliko od romantične ljubezni predpostavlja enakost pri čustvenem dajanju in prejemanju, in bolj kot sta dva bliže temu, bolj sledita prototipu čistega odnosa. Pri romantični ljubezni ne gre za iskanje partnerskega razmerja, ki bi trajalo, dokler bi se razvijala ljubezen, temveč gre za iskanje “posebnega človeka”, s katerim boš preživel/a preostanek življenja. Sotočno ljubezen pa Giddens razume kot odvisno in dejavno ljubezen, temelječo na racionalizaciji in refleksivnosti. Ta vrsta ljubezni ni nujno vezana na zakonsko zvezo, je pa med drugim vezana tudi na obojestranski spolni užitek. Ob romantični ljubezni, ki se jo obravnava kot “eno in edino”, trajajočo za vedno, se razlikuje predvsem po tem, da je dejavna, odvisna ljubezen. Sotočna ljubezen po Giddensu predpostavlja enakost v čustvenem dajanju in prejemanju (Giddens, 2000, str. 68).

Giddens se je s konceptom čistega razmerja dotaknil vseh vrst intimnih partnerskih razmerij, saj se to razmerje ne omejuje na zakonsko zvezo niti na heteroseksualno razmerje. Skladno z razvojem čistega razmerja poteka tudi razvoj “plastične seksualnosti”, kar pomeni, da je seksualnost osvobodena od reprodukcije – nosečnosti in rojevanja. Giddens s pomočjo koncepta plastične seksualnosti pojasnjuje odmik od tradicionalnih spolnih vlog in upošteva zahtevo žensk po spolnem užitku. Pojav plastične seksualnosti je opaziti že v 18. stol., saj so imeli težnjo omejiti velikost družine, kasneje pa se je še bolj razvijala kot posledica širjenja modernih kontracepcijskih sredstev. Prav ločitev spolnosti od reprodukcije je ena ključnih značilnosti t.i. čistega razmerja, kot ga razume Anthony Giddens. Plastična seksualnost je postala družbeno primerna in sprejemljiva (Giddens, 2000).

Giddens je tudi dal vedeti, da čisto razmerje morda ne obstaja v ideal-tipski obliki, in da ima lahko tudi bolj razdiralne kakor pa združujoče posledice. Ob tem pa dodaja, da “preobrazba intimnosti skupaj s plastično seksualnostjo zagotavlja razmere, ki bi lahko prinesle spravo med spoloma” (Giddens, 2000, str. 160).

3 KRITIKE NA GIDDENSOV MODEL ČISTEGA RAZMERJA

Giddens s konceptom čistega razmerja predstavlja trende, ki naj bi veljali za razmeroma nove. Vendar pa kot navaja Lynn Jamieson, segajo teme o naraščajoči intimnosti, enakosti in zasebnosti že v 40. leta 20. stol. ter predstavljajo del interpretacije razvoja moderne družbe. Kot poudarja Jamieson, dandanes ni tako velikih prelomov v intimnih razmerjih, v njihovih pomenih, praksah in percepcijah, saj gre zgolj za enega od načinov življenja, kjer se spreminja sama narava intimnosti (Jamieson, 1998).

Giddens močno poudarja, da se skozi preobrazbo intimnosti pojavlja večja enakost med moškimi in ženskami, torej da izginja tradicionalna patriarhalna družina. Jamieson pa je skeptična do Giddensove teze o demokratizaciji osebnega življenja, saj meni, da neenakost med spoloma še vedno močno vpliva na osebne odnose v vsakdanjem življenju. Na eni strani Giddens z demokratizacijo poudarja enakopravnost, po drugi strani pa raziskave o heteroseksualnih razmerjih kažejo, da so ženske v razmerju še vedno bolj podrejene. Moški ima namreč še vedno večjo moč pri odločanju glede denarja in odločitev na splošno (Brannen in Moss, 1991 v Jamieson, 1999, str. 484)³. Na podlagi tega lahko sklenemo, da gre danes še vedno bolj za hierarhičen kot enakopraven odnos (partnerski odnosi), ter da so intimno-partnerski odnosi prej vezujoči kot neodvisni (predvsem odnosi starši-otroci) (Jamieson, 1998).

Giddens s konceptom čistega razmerja zanemarja prevladujoči družbeni vzorec vzpostavljanja intimnih razmerij in se tako osredotoča zgolj na nove načine konstruiranja in ohranjanja razmerij. Po mnenju Jamiesonove bi morali koncept čistega razmerja razumeti kot način stopanja v družbena razmerja, ki se realizirajo v vseh možnih oblikah razmerij.

Giddens se zaveda, da proces preobrazbe intimnosti, o kateri govori, spada v sfero zasebnosti in kot sam pojasnjuje, je znamenje tega izginjanje tradicionalne patriarhalne družine. Kot noviteto preobrazbe intimnosti v pozni modernosti predstavlja ideal čistega razmerja, ki obstaja samo po sebi in ga časovno omejujeta oba partnerja. Gre torej za partnerski odnos, ki od obeh partnerjev zahteva prilagajanje, dogovarjanje in je neodvisen od zunanjih družbenih dogajanj (Giddens, 2000).

³ Brannen, J., Moss, P. (1991). *Managing Mothers: Dual Earner Households after Maternity Leave*. London: Unwin Hyman.

Po Giddensu naj bi torej intimnost postala središče osebnega življenja v današnjih družbah. Jamiesonova je do tega kritična, saj po njenem mnenju na partnersko razmerje vplivajo tudi drugi medosebni odnosi. Neposredna razmerja, kot so prijateljski odnosi, sorodstveni odnosi in predvsem odnos starši-otroci, bodo vedno imeli vpliv na intimno-partnerski odnos. Lynn Jamieson (1999, str. 488-489) ob tem nadaljuje, da otrok lahko par neuravnoteži, kar pa je predvsem posledica neenakosti med spoloma. V družinskih odnosih je čisto razmerje skoraj nemogoče, saj so prisotne neenakosti v delitvi dela, razpoložljivosti dohodka in, kot navaja Alenka Švab, ženske v čisto razmerje prinašajo več "psihološkega kapitala", saj se emocionalno in odnosno več ukvarjajo s svojimi otroki kot očetje (Švab, 2000, str. 225). Ali torej sploh lahko obstaja čisto razmerje, ki bi bilo spolno enakopravno? Alenka Švab in Lynn Jamieson se ne strinjata, saj so v vseh intimnih razmerjih v poznomoderni družbi še vedno prisotne spolne razlike, tako med partnerjema, starši, prijatelji kot tudi med otroci. Že same družbene norme in ideologije napeljujejo na spolno neenakopravnost med spoloma.

Čisto razmerje, kot ga opisuje Giddens, je pogojeno med drugim tudi z vse večjo emancipacijo žensk (seksualna, izobraževalna, zaposlitvena). Ženska naj bi bila predvsem osvobojena od reprodukcijskega fenomena. Vendar pa, če pogledamo realno, potencialno in dejansko materinstvo še vedno pomembno določa položaj žensk v intimno-partnerskih razmerjih (Švab, 1999).

Po mnenju Jamiesonove naj bi Giddens spregledal, da so konflikti interesov neločljivo povezani z medosebnimi intimnimi odnosi. Razpad nekega odnosa ni preprosta razrešitev, saj so med vpletenimi močne čustvene vezi. Odnosi odvisnosti (starši-otroci) se ne morejo preprosto končati z razpadom intimno-partnerske zveze (Švab, 1999).

4 EMPIRIČNI DEL

V empiričnem delu sem s pomočjo intervjujev treh parov skušala ugotoviti, ali Giddensova teorija o intimno-partnerskih razmerjih velja tudi v praksi. Za lažje razumevanje sem analizo razdelila v dva sklopa. V prvem sklopu sem se osredotočila na situacije vsakdanjega življenja, torej kako posameznice in posamezniki ocenjuje spremembe v svojem življenju potem, ko so vstopili v partnersko zvezo. Drugi sklop pa se nanaša na njihovo percepcijo delitve dela v razmerju. S pomočjo navedenih dveh sklopov sem skušala ugotoviti, ali posamezniki in posameznice v intimno-partnerskem razmerju v vsakdanjem življenju stremijo k enakopravnejšemu razmerju. Kako si delijo delo in pomagajo pri gospodinjskih opravilih oz. delo doma ter navsezadnje, kako se je ženskam in moškim spremenilo družabno življenje po rojstvu otroka. S pomočjo intervjujev sem želela ugotoviti, ali posamezniki stremijo za Giddensovim modelom “čistega razmerja”.

4.1 Metodologija

Z željo, da bi pridobila dokaj realno predstavo o partnerskih razmerjih, sem se odločila, da izpeljem intervjuje s pari oz. posebej z moškim ter posebej z žensko, ki sta v intimno-partnerskem razmerju. Izvedla sem šest “face to face” pol-strukturiranih intervjujev, kar pomeni skupno tri pare. Pri izbiri parov sem si postavila kriterije, da morajo biti v partnerski zvezi dlje časa (vsaj pet let), da imajo vsaj enega otroka ter da živijo v skupnem gospodinjstvu. Intervju vsakega para je potekal v istem dnevu, tako da se intervjuvani osebi, ki živita v paru, nista mogla vmes pogovarjat o vsebini intervjuja. Vseh šest intervjujev sem izvedla v Prekmurju (leta 2017), saj od tam tudi izhajam, kar pomeni, da so intervjuji zaradi lažjega sporazumevanja potekali v narečnem jeziku, ki pa sem ga naknadno “prevedla” v slovenski knjižni jezik. Da bi ohranila anonimnost intervjuvancev, sem imena spremenila, ohranila pa sem demografske podatke o spolu, starosti in izobrazbi.

Intervjuje sem razdelila v dva sklopa zgolj zaradi lažjega razumevanja. Najprej me je namreč zanimalo, kakšna pričakovanja so intervjuvanke in intervjuvanci imeli s strani svojega partnerja oz. partnerke, ko so vstopali v partnerska razmerja ter kaj zanje pomeni idealno partnersko razmerje. V drugem delu pa sem se bolj osredotočila na samo delitev dela v intimno-partnerskem razmerju, torej kako si partnerka in partner časovno in vsebinsko razdelita delo. Na samo

delitev dela in skrb za otroka vplivata tudi razporeditev prostega časa in značilnosti na področju družbenega življenja. Zanimalo me je, kateri od partnerjev se v večji meri odpoveduje svojemu zasebnemu in družbenemu življenju, ker več časa porabi za domača opravila in skrbi za otroka.

Prvi intervjuvani par sta Miha (32 let) in Manca (30 let). V zvezi sta že deset let, od tega sta poročena pet let in imata enoletnega otroka, skupaj živita šest let. Miha ima dokončano VII/2 stopnjo strokovne izobrazbe in je v svoji stroki tudi zaposlen, za vožnjo od doma do službe z avtom porabi 7 min. Manca ima prav tako VII/1 stopnjo strokovne izobrazbe in je trenutno brezposelna.

Drugi par sta Sandi (29 let) in Sara (28 let). V partnerski zvezi sta šest let, poročena nista in o tem niti ne razmišljata. V zunajzakonski skupnosti živita zadnja štiri leta in imata dvoletno hčerko. Sandi ima dokončano V. stopnjo strokovne izobrazbe, in je zaposlen v Avstriji. Sara ima prav tako dokončano V. stopnjo strokovne izobrazbe in je prav tako zaposlena v Avstriji. Sandi in Sara živita zelo blizu Avstrijske meje in njima je zato delo v Avstriji, kot ocenjujeta, bolj dobičkonosno. Na delo in iz dela prihajata skupaj z enim avtom, in sicer se v eno smer peljeta 35km.

Zadnji intervjuvan par, Blaž (33 let) in Iva (32 let) sta v partnerski zvezi sedem let, od tega šest let živita v zunajzakonski skupnosti. Poročena torej nista, imata pa dva otroka, stara dve in štiri leta. Blaž ima dokončano V. Stopnjo strokovne izobrazbe in ima službo oddaljeno 35 min z avtom, Iva pa VII/1 stopnjo strokovne izobrazbe, zaposlena 5 min z avtom do službe.⁴

⁴ Podatki o intervjuvanih osebah veljajo za čas izvedbe intervjuja.

4.2 Prvi sklop

V prvem sklopu sem se osredotočila na ideale partnerskega odnosa in tako intervjuvancem in intervjuvankam kot prvo postavila vprašanje, kakšna je njihova predstava o idealnem partnerskem razmerju, ter ali sami v svoji zvezi sledijo tem idealom. Odgovori pri tem vprašanju so bili podobni, vsi namreč menijo, da je za idealno partnersko razmerje potrebno zaupanje, medsebojna povezanost, ljubezen ter dopolnjevanje drug drugega. Prav tako intervjuvane osebe za svoje razmerje trdijo, da se trudijo slediti tem idealom. “Ni vse vedno rožnato, vsak kdaj pa kdaj krene s poti, ampak glede na to, da nama že deset let uspeva, sva po mojem mnenju na dobri poti” (Lončar, osebni intervju, 2017, 29.maj)⁵ in ob tem še doda, da je vse odvisno od življenjskih situacij. Nadalje sem intervjuvance vprašala, s kakšnimi pričakovanji so vstopili v partnersko razmerje. Tudi pri tem zastavljenem vprašanju so bili intervjuvanci soglasni, saj so zatrdili, da ob vstopu v zvezo niso imeli nobenih resnih dolgoročnih pričakovanj. Partnerska zveza se je začela zaradi medsebojne privlačnosti in simpatičnosti, kar pa se je kasneje spremenilo v močna obojestranska čustva.

Kakšna pričakovanja imate od partnerja zdaj in kako reagirate v primeru neuresničenih pričakovanj, je bilo moje naslednje vprašanje. Odgovori intervjuvanih oseb so bili podobni, saj si vsi želijo nežnosti, ljubezni in predvsem zvestobe. Prav tako so mnenja, da jih partner mora podpirati, ko je to potrebno (v primeru težke življenjske situacije) in jim pri tem pomagati v skladu s svojimi možnostmi. Tako ženske kot tudi moški intervjuvanci so mnenja, da v razmerju ni vedno tako, kot si želijo ali pričakujejo. Vsekakor prihaja do preprirov, nasprotujočih si mnenj, ki pa jih, kot zatrjujejo, poskušajo s pogovorom vedno rešiti. “Ko se s partnerko skregava, pa četudi nisem jaz kriv, bo ona najprej ‘kuhala mulo’. Malo jo pustim, da se umiri, nato pa se pogovoriva. Raje jo pustim, da se umiri, kot pa da se prepirava v nedogled” (Gašperič, osebni intervju, 2017, 4. junij)⁶. Blaževa partnerka Iva je podobno zatrdila, saj pravi, da njen partner ni konfliktna oseba in se ne želi prepirati, ob tem pa doda, da “me raje pusti, da se umirim, nato pa se pogovoriva. Sama znam biti zelo trmasta oseba in zato sem vesela, da imam takšnega partnerja, ki me razume in mi stoji ob strani” (Novak, osebni intervju, 2017, 4. junij)⁷.

Zanimive odgovore sem dobila pri vprašanju, ali se jim zdi bolj pomembna poklicna kariera kot pa partnerski odnos in družina. Manca trdi, da ni nič bolj pomembnega od družine, in da je

⁵ Zapis intervjuja je na voljo pri avtorici.

⁶ Zapis intervjuja je na voljo pri avtorici.

⁷ Zapis intervjuja je na voljo pri avtorici.

ne bi postavljala na stranski tir, zaradi svoje kariere. Njen partner Miha pa pravi, da mu je še vedno družina najpomembnejša, ampak da je pripravljen tudi kaj vložiti, zaradi lastne kariere. “Dobra izobrazba in poklicna kariera sta zelo pomembni, da iz sebe v življenju nekaj narediš, dosežeš svoje cilje, sanje in nekaj pomeniš. To je posledično plus tudi za družino, saj si jim tako zmožen nekaj nuditi. Drži pa, da lahko zato preživiš manj časa s svojim partnerjem in družino, toda vse ima svojo ceno. Zelo sem vesel, da me pri mojih sanjah in željah, da nekaj poklicno dosežem, partnerka podpira” (Lončar, osebni intervju, 2017, 29. maj)⁸. Sara in Iva sta povedali, da njima družina pomeni največ, vendar da tudi službe ne zanemarljata. Blaž pa je povedal, da je potrebno postaviti lestvico priorit. Ob tem še doda: “Vse je odvisno od situacij. Če so določene službene situacije neodložljive, je potrebno dobro pretehtati, kaj ima prednost. Če sva s partnerko recimo zmenjena v soboto za kino, pa morem zaradi izrednih situacij v službo, bova kino preložila” (Gašperič, osebni intervju, 2017, 4. junij).

Pri vprašanju, kako s partnerjem sklepata kompromise, so bili vsi pari soglasni, da se s pogovorom lahko marsikaj reši ter da največkrat oba partnerja prevzameta sokrivdo. “Med partnerjema mora biti komunikacija in obojestranska želja, da se konflikti rešujejo sproti, saj se le tako lahko spoštujeta, cenita, si zaupata in pomagata ter se imata tudi rada” (Novak, osebni intervju, 2017, 4. junij).

Ob koncu prvega sklopa sem intervjuvance povprašala še, kaj bi spremenili na svojem partnerju oz. v razmerju nasploh. Manca pove, da bi si želela, da bi šla z Mihom večkrat kam sama in da bi imela spet kot nekoč šaljive pogovore. Mnenja je, da je zaradi natrpanega vsakodnevnega urnika postalo vse preveč naglo in da življenje prehitro beži brez skupnih užitkov. Miha pa pove: “Želim si, da bi bila Manca večkrat pobudnik za nekatere stvari. V najinem razmerju sem jaz organizator, kar pa bi verjetno težko spremenila, saj sva v tolikih letih skupnega življenja že ponotranjila določene navade” (Lončar, osebni intervju, 2017, 29. maj).

Sandi je zatrdil, da pri svoji partnerki ne bi ničesar spremenil: “S Saro oba delava v Avstriji, ko prideva domov je ona tista, ki gre kuhat in skrbet za otroke. Zavedam se, da nosi veliko breme, ampak zaradi mojih nogometnih treningov po službi, ne gre drugače. Jaz sem namreč član male nogometne ekipe v vasi” (Trplan, osebni intervju, 2017, 3. junij)⁹. Sara po drugi strani tudi izpostavi to, da si želi, da bi bil Sandi več z njuno družino. Izpostavila je, da je nogomet zelo pomembna stvar v Sandijevem življenju že od otroštva, zato noče, da se mu odreče. Želi si le,

⁸ Zapis intervjuja je na voljo pri avtorici.

⁹ Zapis intervjuja je na voljo pri avtorici.

da bi ji partner večkrat pokazal, da jo spoštuje, da je zanj edina pomembna v življenju, ter da bi več časa preživela skupaj.

Blaž je povedal, da je Iva včasih zelo trmasta in "kuha mulo" po zanj nepotrebnem. Vendar ob tem doda, da mu je ta njena latnost zelo simpatična. "Po sedmih letih zveze sem Ivo imel čas dodobra spoznati. Je zelo trmasta in tega se tudi sama zaveda. Vendar pa je njena trma zelo prikupna, zato sem se že naučil, kako reagirati v takih situacijah. Želim si edino, da bi večkrat sprejemala in upoštevala moje mnenje, saj velikokrat trmasto strmi k svojim prepričanjem" (Gašperič, osebni intervju, 2017, 4. junij). Zanimiv pa je bil Ivin komentar. Povedala je namreč, da si od svojega partnerja želi, da bi jo večkrat upošteval ter se njenim idejam ne bi posmehoval. Zdi se ji namreč, da jo partner včasih ne posluša in hoče uveljaviti svoje mnenje. Ob tem še doda: "Želim si, da bi bil Blaž večkrat z mano doma. Včasih sva imela več skupnih trenutkov, sva se več smejala in imela svoj čas zase Tudi za roko sva se več držala. Zdaj se mi zdi, da sva zapadla v vsakodnevno rutino in ni več tiste 'žgečkljivosti' med nama. Na en način to razumem, saj imava oba redno službo in dva otroka" (Novak, osebni intervju, 2017, 4. junij).

4.3 Drugi sklop

Drugi del empiričnega raziskovanja se je nanašal na partnerske odnose z vidika delitve dela. Najprej sem intervjuvance povprašala o tem, kakšne predstave o delitvi dela so imeli, preden so vstopili v partnersko zvezo. Pri tem vprašanju sem naletela na kontradiktorne odgovore med partnerjema.

“Predstave, kakršne sem videl v družini so, da mora partnerka biti ‘milejša oblika mame’. Moja mama je doma vedno skrbela za vse, da nismo bili lačni, da smo bili lepo oblečeni ipd.. Ne izključujem pa dejstva, da tudi jaz doma kaj postorim, ko mi čas to dopušča” (Lončar, osebni intervju, 2017, 29. maj). Manca je pred vstopom v zvezo imela vizijo o tem, da bosta s partnerjem enakovredno opravljala domača opravila. Predstavljala si je, da v zvezi ne bo igrala vloge “tradicionalne ženske”. Tudi pri Sandiju in Sari je bila predstava podobna. “Še pred vstopom v zvezo, ko sva bila samo še prijatelja, mi je Sandi govoril, kako je lepo, če si partnerja enakovredno razdelita delo, da je to skupen dom. Zatorej, mislila sem da bo res prisotna enakopravna porazdelitev dela in da si bova v vsem pomagala” (Belko, osebni intervju, 2017, 3. junij)¹⁰. Sandi pa je dejal, da je imel zelo tradicionalne poglede na porazdelitev dela, vendar pa to ne pomeni, da je delitev dela med partnerjema neenakopravna. “Ženske skrbijo za ženska dela, moški pa za moška dela. Od svoje partnerke npr. ne morem zahtevati, da popravlja avto in menjuje gume ob letnem času, zato se mi zdi prav, da ona skrbi za gospodinjska dela. Mislim, da je v vsaki družini tako” (Trplan, osebni intervju, 2017, 3. junij). Iva je dejala, da konkretnih predstav pred vstopom v partnersko zvezo ni imela, vedela je le, da se gospodinjskemu delu ne bo morala izogniti. Je pa bila prepričana, da ji bo partner pomagal pri tipičnih gospodinjskih opravilih. Blaž je dejal, da si partnerja morata enakovredno razdeliti delo, a da se v določenih situacijah še vedno mora vedeti, kaj je žensko in kaj moško opravilo.

Nadalje sem intervjuvance povprašala o tem, kako si s partnerjem časovno in vsebinsko razdelita določena dela. Pri tem sem skušala zajeti širši spekter opravil, se pravi čiščenje stanovanja, skrb za avto, tehnična dela pri hiši, kuhanje, previjanje otroka, nočno zbujanje ob otroku, plačevanje položnic, čiščenje sanitarij ipd.. Skupni imenovalec pri odgovorih moških intervjuvancev je bil, da v kolikor imajo čas, pomagajo pri “tipičnih” gospodinjskih opravilih. Miha in Manca sta se strinjala, da Manca časovno več prispeva pri delu doma, saj je brezposelna in ima zato več časa. Obema se na nek način zdi to trenutno pravično, saj Manca ne počiva, ko je Miha

¹⁰ Zapis intervjuja je na voljo pri avtorici.

v službi. Manca je izrazila upanje, da se bo takšna porazdelitev dela spremenila, ko bo tudi sama dobila službo. Miha v časunjene brezposelnosti, ni čistil kopalnice, sanitarij in stanovanja nasploh, se pa oba strinjata, da za popravila avta in tehničnih stvari v hiši skrbi Miha. Sandi in Sara sta zaposlena v Avstriji, kar pomeni, da na delo in iz dela odhajata skupaj z enim avtom. Odgovori o porazdelitvi dela so se skladali. Sandi v celoti skrbi za popravila na avtu in tehnična dela pri hiši. Večkrat tudi on pokosi travo, ko pa nima časa, pa po besedah Sare tudi ona brez problema opravi navedeno delo. Kar se tiče čiščenje stanovanja in tudi sanitarij, previjanje otroka, nočno zburjanje ob otroku, plačevanje položnic in kuhanje kosila v večji meri skrbi Sara. Oba sta se strinjala, da ona opravlja navedena dela 90 % časa. Sandi ob tem še doda, da kadar Sara res nima časa ali pa je odsotna, on previje otroka.

Kaj pričakujete od partnerja, da naredi doma, in kaj po vašem mnenju partner pričakuje od vas, da postorite doma, sta se glasili moji naslednji raziskovalni vprašanji. Pri tem vprašanju so bili odgovori med paroma različni, in hkrati zelo podobni, kar zadeva spolno delitev. Partnerke si po večini želijo od svojega partnerja, da bi več postorili doma (gospodinjska dela). “Želim si, da bi Miha pospravil vsaj za sabo, če ne drugo, ter kdaj pa kdaj odnesel koš za smeti ven” (Lončar, osebni intervju, 2017, 29. maj). Sara pa je ob koncu še pripomnila, da si želi, da Sandi vsaj okrog hiše skrbi za stvari, če mora ona vse sama v hiši postoriti. Kaj partner pričakuje od njih, pa so soglasno povedale, da je kosilo vedno skuhamo, da so otroci urejeni, da je stanovanje počiščeno, skratka da skrbijo za vsa gospodinjska opravila. “Miha me nikoli ne vpraša, če je stanovanje počiščeno, ali so plačane položnice, ali so otroci previti, ali so nahranjeni, ker zgleda, da se to samoumevno pričakuje od mene” (Lončar, osebni intervju, 2017, 29. maj). Moški intervjuvanci so dejali, da se zavedajo, da partnerke pričakujejo, da bodo sodelovali pri gospodinjskih opravilih. “Jaz se zavedam, da Iva želi, da ji bolj pomagam pri kuhanju, pospravljanju in podobno, si pa po drugi strani želim, da mi ona to večkrat pove; npr. ali lahko odnesem koš za smeti, ali lahko počistim. Z veseljem bom pomagal, ampak jaz na žalost teh stvari sam ne vidim. Jaz sem tako navajen, ker tudi, ko sem živel še pri starših, me je mama vedno prosila, da kaj postorim” (Gašperič, osebni intervju, 2017, 4. junij).

Kako se je potem, ko ste začeli živeti s partnerjem/ko, spremenilo vaše in po vašem mnenju partnerjevo družabno življenje, kako se je spremenilo po rojstvu otroka, je bilo moje vprašanje. Sara, Manca, Blaž in Iva so povedali, da se je njihovo družabno življenje temeljito spremenilo po rojstvu otroka. “Ko sva se z Ivo preselila skupaj, se najino družabno življenje ni preveč spremenilo. Oba sva se vedno rada družila s svojimi, skupnimi prijatelji. Ko pa sem dobil otroka, pa sicer nisem želela zanemariti svojih prijateljev, le bolj družinski človek sem postal.

Druge vrednote so mi postale pomembnejše” (Gašperič, osebni intervju, 2017, 4. junij). Sandi je povedal, da se njegovo družabno življenje po rojstvu otroka ni bistveno spremenilo, saj si še vedno vzame čas za druženje s prijatelji in seveda za nogomet. Ob tem pa doda: “Sarino družabno življenje pa se je začelo temeljito spreminjati, ko sva začela živeti skupaj. Vedno manj in manj se je družila s svojimi prijateljicami, po drugi strani pa je prihajala v moj krog prijateljev” (Trplan, osebni intervju, 2017, 3. junij). Podobno je povedal tudi Miha za svojo partnerko Manco: “Njeno družabno življenje se je potem, ko sva začela živeti skupaj, sploh pa po rojstvu otroka, zelo spremenilo. Pred tem je imela veliko prostega časa za svoje prijatelje. Jaz sem na žalost zaradi pogostih treningov in aktivnosti v službi odsoten, tako da za vsa domača opravila skrbi ona” (Lončar, osebni intervju, 2017, 29. maj). Manca je to zgodbo potrdila, saj pove, da “zaradi pomanjkanja časa nisem vedno na voljo svojim prijateljem. Še vedno vsak teden rada grem na kolo, res pa je, da sem prej veliko več časa preživela s svojimi prijatelji. Rada sem na voljo svojemu otroku, saj sem tista, ki ga previja, se ponoči zbuja ob njem in ga pelje k zdravniku, kadar je to potrebno. Zato mi večkrat zmanjka moči in časa za ostale stvari” (Lončar, osebni intervju, 2017, 29. maj). Mihovo družabno življenje se ni tako temeljito spremenilo, saj je ohranil stike z večino svojih prijateljev.

Nazadnje sem intervjuvance eksplicitno povprašala, kaj želijo spremeniti na partnerju z vidika delitve dela. Miha, Sandi in Blaž so povedali, da so s svojimi partnerji kar zadovoljni. Odgovori intervjuvank so bili nekoliko drugačni.

“Miha prihaja iz družine, kjer je bil navajen, da je mama vse postorila doma. Jaz pa nisem njegova mama in si resnično želim, da bi mi vsaj kdaj pa kdaj pomagal pri vsakodnevnih hišnih opravilih” (Lončar, osebni intervju, 2017, 29. maj).

“Pa saj ne vem, če bi sploh kaj spremenila. Če ga pošljem, da počisti kopalnico, tega ne naredi, kot je treba in moram jaz popravljati. Čez čas sem se pač sprijaznila, da nismo vsi za vse, in tako jaz raje sama postorim za tipična gospodinjska dela, on pa naj skrbi za stvari zunaj hiše” (Belko, osebni intervju, 2017, 3. junij).

5 RAZPRAVA

V prvem sklopu so bili odgovori žensk podobni, podobni so bili tudi odgovori moških intervjuvancev. Ženske si od svojih partnerjev želijo predvsem zvestobe, ljubezni, nežnosti in zaupanja. Družina vsem trem intervjuvankam pomeni največ, in je ne bi za nič na svetu zamenjale za kariero. Moški pa so mnenja, da se ni nujno potrebno vedno odpovedovati svojim ciljem, ampak da morajo včasih tudi kaj žrtvovati zaradi svoje kariere, saj je le to ključ do uspeha in zagotovilo dobrin za družino. Za svojo kariero so tako ob določenih situacijah pripravljeni preložiti družinske zadeve. Odgovori na vprašanje, kaj si želite spremeniti na svojem partnerju, so bili zelo zanimivi. Vsi intervjuvanci se zavedajo, da zna življenje zaradi natrpanega urnika preiti v rutino, in da ni vse tako rožnato kot takrat, ko so bili najstniki. Vse intervjuvane osebe v partnerskem razmerju imajo določene obveznosti, vendar je ob tem pomembno, kaj je komu prioriteta. Ženske si predvsem od svojih partnerjev želijo, da bi bili več doma, da bi jim stali ob strani in pomagali pri vsakdanjih opravilih. Če oba posameznika upoštevata in podpirata partnerjeve potrebe in želje, znata dobro "voziti življenjsko pot", se strinjajo intervjuvanci. Pri tem je zelo pomembna komunikacija, s pomočjo katere partnerja rešujeta konflikte.

Odgovori žensk in moških pri drugem sklopu vprašanj, ki zadeva delitev dela, so bili zelo različni, hkrati pa zelo podobni, kar zadeva spolno delitev. Moški za svoje partnerke pravijo, da se zavedajo, da se je njihovo družabno življenje po rojstvu otroka temeljito spremenilo. Enakega mnenja so tudi ženske. Pravijo namreč, da jim zaradi otroka in gospodinjskih opravil zmanjka časa za svoje interesne dejavnosti in druženja s prijatelji. Moškim se ob tem le-to ni toliko spremenilo, saj se še vedno družijo s svojimi prijatelji in sledijo vzorcem življenja pred rojstvom otroka.

Zanimivo je predvsem dejstvo, da so vsi intervjuvanci ves čas govorili o »pomoči« ženski pri tipičnih gospodinjskih opravilih. Na eni strani so moški zatrjevali, da svoji partnerki pomagajo doma, ko le lahko, po drugi strani pa so tudi ženske govorile o pomoči. Kot da je zapisano, da so gospodinjska opravila, skrb za otroka, čiščenje ipd. njihova domena, in da so lahko vesele, če jim partner ob tem pomaga. Po eni strani tako moški kot tudi ženske stremijo in si želijo enakopravno delitev med spoloma, a se ob tem ne zavedajo, da podzavestno sledijo nekim tradicionalnim spolnim delitvam neplačanega dela. Moški se zavedajo, da večino gospodinjskega dela opravijo njihove partnerke, a se ob tem branijo z dejstvom, da tudi oni od svojih partneric

ne zahtevajo in jim ne zamerijo, da ne popravljajo avta, kosijo trave ipd. "Vsak v zvezi dela po svojih najboljših močeh, torej dela tisto, kar zmore" (Trplan, osebni intervju, 2017, 3. junij).

6 SKLEP

Že pred začetkom raziskovanja sem predvidevala, da ekonomska samostojnost žensk, njihova materialna preskrbljenost in vstop na trg dela ter navsezadnje tudi iskanje lastne sreče, vpliva na vsebino partnerskih razmerij v postmodernem času. V tradicionalnih družbah je bil moški tisti, ki je prinašal denar v hišo, ženske pa so bile ob tem izključene iz trga delovne sile in tako jim je bila dodeljena vloga gospodinje, matere in žene. Ker so bile ženske neizobražene in ekonomsko odvisne od svojega moža, so jim bile odvzete praktično vse možnosti izbire. Danes partnersko razmerje med mladimi temelji na iskanju svoje sreče. Sreča med partnerjema se danes tako najbolj razvija v avtonomni zvezi, ki temelji na spoštovanju, ljubezni, zaupanju in medsebojni pomoči. Giddens govori o t.i. "čistem razmerju", ki niso objekt pritiskov družbenega okolja in ekonomskih razmer in ki so sama sebi namen: dve osebi vstopita v družbeni stik zaradi stika samega in ta traja le pod pogojem, da je obojestransko zadovoljivo. Zveza bo trajala tako dolgo, dokler se bosta za to trudila oba partnerja (Giddens, 2000). Tako "idealno-partnersko" razmerje naj bi težilo tudi k vse večji enakopravnosti med spoloma, kar naj bi se kazalo tudi pri delitvi neplačanega dela. Ugotovitve mojega raziskovalnega dela kažejo, da so razlike med spoloma še vedno prisotne. Je že res, da so ženske stopile na trg dela in začele služiti svoj denar, pa vendar po raziskavi sodeč še vedno po večini pristajajo na tipična ženska gospodinjska opravila. Iva je celo zatrdila, da ji partner "pomaga" pri tipičnih gospodinjskih opravilih, če le ima čas. Iz tega je razvidno, da "svoje domače delo". Samoumevno obravnava kot svojo obveznost in je vesela, če ji partner pri tem "pomaga". Nereflektirano sledi tradicionalnim normam ženskosti. Zanimivo je dejstvo, da so se vse intervjuvane osebe strinjale, da želijo enakopravnejšo porazdelitev dela in so ob enem tudi prepričani, da tem vzorcem tudi sledijo. Odgovori na konkretna vprašanja pa tega ne potrjujejo. Ženske si želijo, da bi jim partner več "pomagal" pri domačih opravilih (skrb za otroka, čiščenje stanovanja itd.), moški intervjuvanci pa taka domača opravila od svojih partnerk pričakujejo.

Zaradi majhnega števila intervjujev rezultatov seveda ne moremo posplošiti na celotno populacijo, kljub temu pa analiza lahko služi kot osnova za načrtovanje obširnejše kvalitativne raziskave.

7 VIRI

1. Beck, U. in Beck-Gernsheim, E. (2006). *Popolnoma normalni kaos ljubezni*. Ljubljana: Založba FDV.
2. Černigoj Sadar, N. (2000). Spolne razlike v formalnem in neformalnem delu. *DR. XVI* (34–35), 31–52.
3. Eurostat. (2015). *Women earned on average 16% less than men in 2013 in the EU*. Dostopno prek <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6729998/3-05032015-AP-EN.pdf/f064bb11-e239-4a8c-a40b-72cf34f1ac6f>
4. Giddens, A. (2000). *Preobrazba intimnosti: spolnost, ljubezen in erotika v sodobnih družbah*. Ljubljana: Založba / *cf.
5. Jamieson, L. (1998). *Intimacy: personal relationships in modern societies*. Oxford: Polity Press.
6. Jamieson, L. (1999). Intimacy transformed? A critical look at the “pure relationship”. *Sociology* 33(3), 477–494.
7. Jogan, M. (1986). *Ženska, cerkev in družina*. Ljubljana: Delavska enotnost.
8. Jogan, M. (1990). *Družbena konstrukcija hierarhije med spoloma*. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo.
9. Rupert, B. (2006). *Poročne strategije v Sloveniji in Indoneziji* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Rupert-Barbara.PDF>
10. Statistični urad republike Slovenije. (2016). *Strukturna statistika plač 2016*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenija. Dostopno prek: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6987>
11. Švab, A. (1999). Anthony Giddens: Transformacija intimnosti: seksualnost, ljubezen in erotika v modernih družbah : The transformation of intimacy: sexuality, love and eroticism in modern societies. *Polity Press*, Cambridge 1995. Lynn Jamieson: Intimnost: osebni odnosi v moderni družbi : Intimacy: Personal relationships in modern society. *Policy Press*, Cambridge 1998. *Teorija in praksa* 36(5), 873–876. Dostopno prek <http://dk.fdv.uni-lj.si/tip/tip19995Svab.PDF>.

12. Švab, A. (2000). *Nova intimna razmerja? Zasebnost in intimnost v pozni modernosti*. Spremlna beseda, v Giddens, Anthony. (2000). *Preobrazba intimnosti: spolnost, ljubezen in erotika v sodobnih družbah*. Ljubljana: Založba /*cf.
13. Švab, A. (2001). *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

PRILOGA A: Intervju

PRVI SKLOP

1. Kakšno je po vašem mnenju idealno partnersko razmerje?
2. Kakšno je v primerjavi s to predstavo vaše dejansko partnersko razmerje?
3. S kakšnimi pričakovanji ste vstopili v partnersko razmerje?
4. Kakšna pričakovanja imate od partnerja zdaj in kako reagirate v primeru neuresničenih pričakovanj?
5. Kako vam uspeva usklajevati kariero in družino? Ste pripravljeni žrtvovati svoje želje, cilje in potrebe za partnerjeve?
6. Kako s partnerjem sklepata kompromise?
7. Če bi lahko, kaj bi spremenili na vašem partnerju oz. v vašem razmerju nasploh?

DRUGI SKLOP

1. Kakšne predstave o delitvi dela ste imeli, preden ste vstopili v partnersko zvezo?
2. Kako si s partnerjem časovno in vsebinsko delita delo? (*čiščenje stanovanja, skrb za avto, tehnična dela pri hiši, plačevanje položnic, kuhanje kosila, previjanje otroka, nočno zbujanje ob otroku ipd.*)
3. Kaj pričakujete od partnerja, da naredi doma?
4. Kaj po vašem mnenju partner od vas pričakuje, da naredite doma?
5. Kako se je po tem, ko ste začeli živeti s partnerjem/ko, spremenilo vaše družabno življenje? Kako se je spremenilo po rojstvu otroka?
6. Kako se je po vašem mnenju spremenilo družabno življenje vaše/ga partnerke/ja potem, ko sta začela živeti skupaj in po rojstvu otroka?
7. Kaj želite spremeniti v partnerski zvezi z vidika delitve dela?